

FESTIVAL GLEDANICA

oživljanje prazgodovinskih gradišč

arheologija • etnobotanika • glasba

ustvarjalne delavnice • koncerti • vodeni ogledi • pogovori

Štanjel, Volčji Grad • 22.–25. avgust 2019

Štiridnevni festival Gledanica je nastal v okviru mednarodnega programa Interreg V-A Slovenija-Hrvaška kot del projekta Kaštelir, ki se posveča prazgodovinskim gradiščem in etnobotaniki med Krasom in Kvarnerjem. S sodobno ustvarjalnostjo iščemo stik z davnimi predniki in drobci njihove zapuščine.

Nastajajo raznovrstni dialogi, ki presegajo omejitve tisočletij in nas nagovarjajo s pomenljivimi sporočili za prihodnost. V festivalskem dogajanju se nam na novo razkrivajo tudi potenciali Štanjela, ki se mu v prihodnosti obeta razcvet v prizorišče bogatega mednarodnega kulturno-turističnega dogajanja.

Četverodnevni Festival Gledanica nastao je u sklopu međunarodnog Interreg programa V-A Slovenija - Hrvatska u sklopu projekta Kaštelir, koji se fokusira na prapovijesne gradine i etnobotaniku od Krasa do Kvarnera. Uz savremenu kreativnost tražimo dodir s drevnim precima i dijelovima njihove ostavštine.

Nastaju raznovrsni dijalozi koji nadilaze ograničenja tisućljeća, obraćajući nam se značajnim porukama za budućnost. U festivalskom događanju ponovo se otkriva potencijal Štanjela, za koji se očekuje da će u budućnosti procvati kao pozornica bogatog međunarodnog kulturno-turističkog događanja.

Glavni organizator festivala:
Javni zavod Komenski Kras

Interreg
SLOVENIJA – HRVAŠKA
SLOVENIJA – HRVATSKA
Evropska unija | Evropski sklad za regionalni razvoj
Europska unija | Europski fond za regionalni razvoj

KAŠTELIR

FESTIVAL GLEDANICA

oživljanje prazgodovinskih gradišč

arheologija · etnobotanika · glasba

ustvarjalne delavnice · koncerti · vodeni ogledi · pogovori

*»Arheologija me je naučila, da so stalnice zgodovine tri:
duh kraja – genius loci, narodenost – v preteklosti pripadnost
plemenu ali narodu, in duh časa – slog. Srečen je ustvarjalec,
ki mu to troje spregovori v delu pristno in uravnoteženo.«*

Lojze Lebič, skladatelj in arheolog

mag. Erik Modic
župan Občine Komen

Cenjene obiskovalke in obiskovalci Festivala Gledanica, le počasi prodira v našo zavest zavedanje o izjemnem bogastvu prazgodovinske kulturne dediščine v naši bližnji in daljni okolici. Več kot tisoč let pred prihodom Rimljanov se je na Krasu in v sosednji Istri razprostirala gosta mreža gradišč. Utrjene naselbine, kamnite ograde in zidovi so dali nekoč, in dajejo tudi še danes, tej kraški kulturni krajini svoj tipični pečat. Na nas je, da to kulturno bogastvo predstavimo čim širši javnosti. V Festivalu Gledanica se bo prazgodovina povezala s sodobno kulturo.

Astrid Prašnikar
vodja Projekta Kaštelir

Festivali so v okviru projekta Kaštelir ena najpomembnejših aktivnosti za trajno oživitev gradišč. V Štanjelu bosta tekom projekta izvedeni dve ediciji kot temelj za prihodnje vsakoletne festivale. Z njimi bomo v dialogu sodobne ustvarjalnosti z davno zgodovino odstirali skrivnosti naših prednikov iz prazgodovinskega obdobja. Bogato dediščino bomo na festivalu predstavili sodobnemu času primerno – da bo služila trajnostnemu čezmejnemu turizmu, razvoju podeželja in sonaravnemu ravnanju z okoljem. Prisrčno vabljeni na prijetna doživetja!

Polona Abram
*direktorica Javnega
zavoda Komenski Kras
in vodja Festivala Gledanica*

Štanjel je bil v zadnjih desetletjih velikokrat prizorišče odmevnih dogodkov lokalnega in mednarodnega pomena. Unikatnost njegovih razstavnih in prireditvenih prostorov kar kliče po bolj odločnem oblikovanju kulturnih vsebin. S Festivalom Gledanica se želimo zazreti v najstarejšo zapuščino tega kraja ter s prepletom znanosti, umetnosti in inovativnega podjetništva utrditi tiste najmočnejše stebre štanjelske ponudbe, na katerih se lahko še naprej krepi identiteta Štanjela kot ambicioznega, navdihujočega kulturno-turističnega prizorišča.

»Arheologija in glasba sta tipanje v nek neznan – skrivnosten svet,« je zapisal skladatelj Lojze Lebič in prav ta misel je vodilo prvega Festivala Gledanica, na katerem pod okriljem arheologije združujemo umetnost in znanost, oddaljeno preteklost in v zvezde izpisano prihodnost.

Festivalski glasbeni program izhaja iz naravno ter zgodovinsko izjemnega okolja, hkrati pa z gostujočimi glasbeniki usmeri in omogoči »zvočni pogled« v dediščino oddaljenih kultur. Vsebina izpostavlja ustvarjalnost našega časa v dialogu s preteklostjo ter hkrati osvetljuje gradnike in nosilce kulturne dediščine, zakodirane v ljudskem izročilu in ponotranjene v arhetipih, ki so in bodo preživela stoletja. Vsak izmed treh osrednjih koncertov je zaključena celota, ubrana na določeno temo, v kateri je osvetljen del programske usmeritve festivala. Vsaka izbrana tema je hkrati tudi vodnik po prostorjih duha izbranih ustvarjalcev ter njihovih umetnin.

Prvi koncertni večer z deli ustvarjalcev nove celine prikljče v spomin dve najstarejši glasbili, s katerima bodo tudi glasbeni poustvarjalci merili »čas kaštelirjev«. Z izvedbo zborovske alegorije Fauvel '86 se bomo na drugem večeru poklonili skladatelju in arheologu Lojzetu Lebiču, slovenskemu glasbeniku in razumniku, ki svoji dve ljubezni – glasbo in arheologijo – izpoveduje v magičnih glasbenih pripovedih. Srečanje z njegovo glasbo bo potekalo prav na skladateljev 85. rojstni dan. Z gosti iz Norveške se bodo na tretjem večeru odprli razgledi v oddaljeni zvočni svet 3000 let pred našim štetjem, ko so mejnike med življenjem in smrtjo zaznamovale harmonije veličastnega para bronastih glasbil lur. Tridnevno koncertno druženje bo zaokrožil dan prenosov znanj mojstrov na učence s številnimi delavnicami, na katerih bo posebna pozornost namenjena izjemni arheološki najdbi iz glasbenih svetov na slovenskih tleh – piščali tidldibab iz Divjih bab.

Štiridnevni Festival Gledanica je nastal kot del mednarodnega sodelovanja v okviru programa Interreg Slovenija-Hrvaška in se posveča prazgodovinskim gradiščem in etnobotaniki med Krasom in Kvarnerjem. Gledanice – gradišča – z razkritimi najdbami brišejo sence skrivnosti oddaljenih svetov in nam zastavljajo vedno nova vprašanja. Nanje na našem prvem Festivalu Gledanica odgovarjamo z umetnostjo, z glasbo. Vabljeni na prvo tenkočutno poslušanje izročila prednikov in njihovih dedičev.

Veronika Brvar
umetniška vodja
Festivala Gledanica

četrtek, 22. avgust, ob 20.30

Volčji Grad, pred Mržkovo domačijo

Zvok preteklosti je zvok narave

SToP – slovenski tolkalni projekt

Matej Zupan, flavta

Učenci tolkal pod vodstvom Matije Tavčarja

petek, 23. avgust, ob 20.30

Štanjel, grajsko dvorišče

Lojze Lebič: Fauvel '86

Vokalno-instrumentalna scenska zgodba

Akademski pevski zbor Tone Tomšič

Franci Krevh in Tomaž Bajde, tolkala

Luca Ferrini, klavir

Tomaž Sevšek, orgle in portativ

Izidor Erazem Grafenauer, lutnja in kitara

Dirigentka: Jerica Bukovec

sobota, 24. avgust, ob 20.30

Štanjel, Ferrarijev vrt

Klang av Oldtid: 3000 let stara glasbila z Norveške

Lur – pradačni zvoki s Severa Evrope

Bronselur, Norveška

koncerti

četrtek, 22. avgust
ob 20.30

Volčji Grad
dvorišče pred Mržkovo domačijo

Zvok preteklosti je zvok narave

SToP – slovenski tolkalni projekt

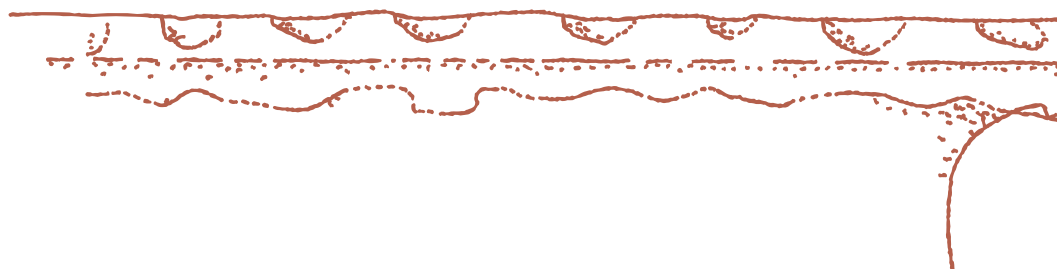
Matej Zupan, flavta

Učenci tolkal pod vodstvom Matije Tavčarja

Spored:
George Crumb
Charly Wambold
Steve Reich
Alojz Ajdič
William Albright
Elliot Cole

Uvodni koncert festivala poudarja vez narave in občutenja prazvoka, kakor ga vidijo člani tolkalne skupine SToP. Starodavna ljudstva so živela z naravo in ritmom narave je bil tudi del njihovega ritma življenja in čutenja. Prav vsem izbranim skladateljem je skupna posebna obravnava ritma, največkrat napisana za »naravni« instrumentarij, pri izvedbi dela Pogled zvezd Alojza Ajdiča (1939) pa se bo članom tolkalne skupine SToP pridružil še flautist Matej Zupan in se tako poklonil skladateljevi osemdesetletnici, gostje pa bodo tudi učenci tolkal Matije Tavčarja.

Volčji Grad je kraška vasica, oddaljena 2 km od Komna. Kot Volcigrad je bila prvič omenjena leta 1337 v kodeksu tržaškega stolnega arhiva, kasneje pa tudi kot Voucigra ali Voucigrat. Obstaja več teorij o izvoru imena: predpostavlja se, da je bilo v preteklosti tu veliko volkov, lahko se nanaša na priimek Volk, ki je v Sloveniji pogost. Najpogosteje pa ga povezujejo z obiskom Marije Volcije, ki naj bi bila hči oglejskih grofov. Legenda pravi, da je po hudi bolezni tu ozdravela, kar potrjuje tudi plošča, vzdana v steno cerkve.

petek, 23. avgust Štanjel
ob 20.30 grajsko dvorišče

Lojze Lebič: Fauvel '86

Vokalno-instrumentalna scenska zgodba

Akademski pevski zbor Tone Tomšič

Franci Krevh in Tomaž Bajde, tolkala

Luca Ferrini, klavir

Tomaž Sevšek, orgle in portativ

Izidor Erazem Grafenauer, lutnja in kitara

Dirigentka: **Jerica Bukovec**

Spored: Skladatelj, arheolog in akademik Lojze Lebič (1934) je slovenski razumnik in eden redkih ustvarjalcev, čigar glasbena poetika ponotranja izročilo naših prednikov.

»Arheologija in glasba sta se pri meni začeli ločeno, končujeta pa se v enem. V obeh je isti logos. Tudi zato se nenehno vračamo k večnim stvaritvam preteklosti, v njih je trajno vrednostno jedro.« (Lojze Lebič)

Zborovsko-scenska alegorija je nastala ob štirideseti obletnici Akademskega pevskega zbora Tone Tomšič. Po uspešni premieri v Cankarjevem domu v Ljubljani in drugih slovenskih prizoriščih bo v Štanjelu prvič zaživela izven koncertnih odrov.

V primeru slabega vremena bo koncert v Zadržnem domu v Štanjelu.

ob 19.30 Viteška dvorana

Predkoncertno druženje z **Veroniko Brvar**, dipl. muzikologinjo in umetniško vodjo festivala Gledanica in gosti.

Arheomuzikologija je multidisciplinarna veda, ki na podlagi znanstvenih metod iz arheologije razkriva glasbo in glasbeno življenje starodavnega sveta. Stremi k razlagi kulturnega, religioznega in družbenega pomena, ki sta ga imeli glasba in glasbeno ustvarjanje v davnini.

sobota, 24. avgust Štanjel
ob 20.30 Ferrarijev vrt

Klang av Oldtid: 3000 let stara glasbila z Norveške

Lur – pradačni zvoki s Severa Evrope

Bronselur, Norveška

Signe Irene Time, glas

Jens Christian Kloster, bronasti lur, brezov lur

Gaute Vikdal, bronasti lur, kravji rog

Susanne Bjørgum Torgersen, bronasti lur, brezov lur, kravji rog

Ivar Atle Fjordheim, tolkala

Marcel Totolici, bronasti lur, brezov lur

Spored:
Kyrre Sassebo Håland
Gaute Vikdal
Bjørn Andor Drage
Håkon Berge
Christian Eggen
Ragnar Bjerkreim

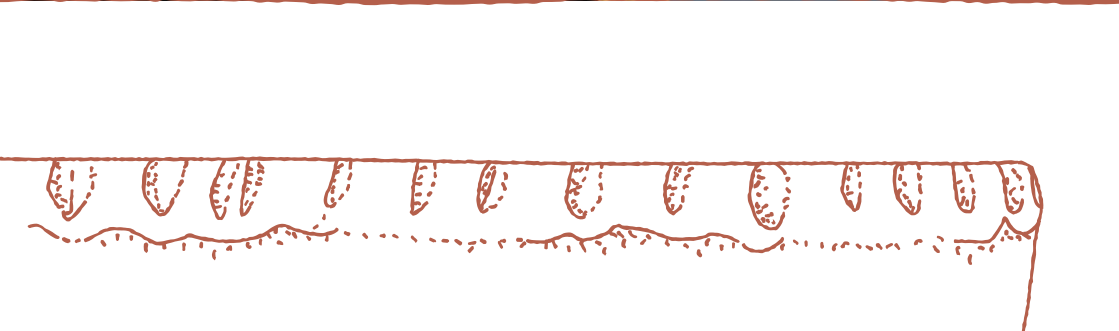
Iz bronastega obdobja, približno 3000 let pred našim štetjem, se je ohranilo eno najstarejših glasbil v Skandinaviji – lur. Prvotno naj bi ga uporabljali v religioznih obredih za žrtvovanje bogovom. Največje najdišče je bilo na Danskem, ohranjena glasbila pa so kar klicala po njegovi rekonstrukciji in vnovični uporabi. Med izjemne poznavalce glasbila lur se uvrščajo gostje z Norveške, akademski glasbeniki zbrani v skupini Bronselur, ki svoj nastop požlahtnijo s petjem, plesom in igro.

V primeru slabega vremena bo koncert v prostorih Gradu Štanjel.

MUSIC NORWAY

Lur je najstarejše ohranjeno glasbilo iz Skandinavije. Izhaja iz bronastega obdobja okoli 3000 let pred našim štetjem, v uporabi pa je bil vse do 500 let pred našim štetjem. Glasbilo, ki nas po načinu igranja in barvi spominja na pozavno, naj bi se uporabljalo pri obredih žrtvovanja oziroma pokopa, vedno pa naj bi nastopilo v parih.

nedelja, 25. avgust Štanjel
ob 17.00 grajsko dvorišče

Ljudsko izročilo Istre

Delavnica izdelovanja starodavnih glasbil

Marino Kranjac

Marino Kranjac je eden od pionirjev preporoda slovenske ljudske glasbe in njene popularizacije, kot član različnih etno skupin je še vedno izjemen pričevalec istrske glasbe in njenih zvočnih usedlin. Je ljudski godec in raziskovalec, poslušalec glasbenih svetov in pripovedovalec izročila, animator, pedagog, izdelovalec glasbil, predvsem pa umetnik, ki gradi ter ustvarja vedno zanimiv in izvirni glasbeni svet na temeljih izročila. Njegova »muzikantsko uho in posluh« žlahtnita raznobarvno izročilo Istre ter njenih prebivalcev, od koder izhaja.

Tidldibab in glasba

Katinka Dimkaroska

Najdba kosti jamskega medveda z luknjicami v jami Divje babe je vzbudila vrsto vprašanj o njenem avtorju. Najdba je spominjala na premišljeni izdelek in raziskave so pokazale, da gre za glasbilo. Starodavno piščal izpred približno 60.000 let je obudil Ljuben Dimkaroski, njegovo umetniško izročilo pa nadaljuje hči Katinka Dimkaroska, ki nam bo pokazala zbirko piščali iz živalskih kosti in na njih tudi zaigrala.

V primeru slabega vremena bo druženje z glasbenikoma v prostorih Gradu Štanjel.

Tidldibab je ime za najstarejše, a sodobno in najbolj izpopolnjeno glasbilo v dobi človeka. Najdba kosti jamskega medveda z luknjicami v jami Divje babe je spominjala na premišljen izdelek in raziskave so pokazale, da gre za starodavno piščal izpred 60.000 let. Glasbilo nosi ime po arheologu Ivanu Turku (TI), glasbeniku Ljubenu Dimkaroskemu (LD), ki je piščal obudil, ter njenem najdišču.

KULINARIČNA DELAVNICA

četrtek, 22. avgust

Volčji Grad, Mržkova domačija

- 15.00 Ljudje in rastline: Pogled v davnino - uvodno predavanje v kulinarično popoldne
- 16.30 Žita v prehrani človeka nekoč in danes
- 17.30 Priprava brezkrvasnega kruha in sladice s Kamnarjevimi
- 19.30 Zaključek kulinarčnih delavnic

BOTANIKA IN ETNOBOTANIKA

četrtek, 22. avgust

Volčji Grad, zbirno mesto pred Mržkovo domačijo

- 16.30 Spoznavanje dreves in grmov na Krasu ter etnobotanika med Krasom in Kvarnerjem

TKALSKA DELAVNICA

petek, 23. avgust

Štanjel, grajsko dvorišče

- 17.00 Tkanje - večšina iz prazgodovine

LONČARSKKE DELAVNICE

petek, 23. avgust

Štanjel, Kvadratni stolp

- 15.00 Uvodna predstavitev:
O tehnikah izdelave replik in pripravi ustrezne lončarske gline

Štanjel, Viteška dvorana

- 16.00 Izdelava bronastodobne večje posode z vrvičastim okrasom

sobota, 24. avgust

Štanjel, prostor pri Zvočni galeriji

- 9.00 Odprti lončarski atelje: obiskovalci se preizkušajo na vretenu in spoznavajo prostoročne tehnike izdelovanja posod in piščali

Štanjel, Kvadratni stolp

- 15.00 Predavanje o pripravi orodja: prikaz postopkov izdelave lončene skodelice/zajemalke in spoznavanje dekorativnih tehnik.

Štanjel, prostor pri Zvočni galeriji

- 16.00 Lončarska delavnica z razstavo:
Lončarjenje v bronasti dobi - izdelava skodelice s presegajočim ročajem

nedelja, 25. avgust

Štanjel, Viteška dvorana

9.00 Okraševanje z uporabo kositrnih in srebrnih lističev ter jabolčnega soka

Štanjel, Kvadratni stolp

15.00 Predavanje: Dodelava posod za končno uporabo

Štanjel, Viteška dvorana

16.00 Čaj za dva – kuhanje čaja v bronastodobnih posodah
na bronastodobnih kuhalnikih

ZVOČNA GALERIJA KAMENICA in TOLKALNI KROG

ogled in delavnica

sobota, 24. avgust, med 10.00 in 13.00

nedelja, 25. avgust, med 15.00 in 17.00

VODENI OGLEDI

zbirno mesto na grajskem dvorišču

petek, 23. avgust, in sobota, 24. avgust, ob 18.00

Zvočno ogrinjalo Štanjela

sobota, 24. avgust, in nedelja, 25. avgust, ob 10.00 in 16.00

Najlepši kotički Štanjela

STARA GLASBILA

nedelja, 25. avgust

Štanjel, grajsko dvorišče

17.00 Ljudsko izročilo Istre, delavnica izdelovanja starodavnih glasbil
Tidldibab in glasba, delavnica s starodavnimi piščali

spremljevalni program

KULINARIČNA DELAVNICA

četrtek, 22. avgust

Volčji Grad

V kulinarično popoldne na Mržkovi domačiji v Volčjem Gradu bomo vstopili s preglednim predavanjem doktorja arheologije, Dimitrijem Mlekužem, specialistom za raziskovanje načinov in prehodov divjih rastlin v gojene kulture. Preko arheoloških virov bomo raziskovali prepletanje ljudi in rastlin od pradavnine do danes. Ljudje uporabljamo rastline za hrano, surovine, kurivo, zdravilo, obleko, orodja ... V tisočletjih rabe smo rastline oblikovali po svoje, jih kultivirali in udomačili. A rastline spreminjajo tudi nas, se vpletajo v naša življenja, preoblikujejo naša telesa, kulturo in zgodovino. Kultivacija prehranskih rastlin, predvsem stročnic in žitaric, je prinesla radikalne spremembe ne samo v prehrano, temveč tudi na druga področja.

Gospa Elvira Devetak, ki je izredna poznavalka žit in tudi avtorica slovenskega prevoda knjige Emme Graf »Žita v ritmu tedna«, bo podrobno predstavila pražita, kako se razlikujejo od tradicionalnih žit, kakšni so učinki pražit in žit na posamezne dele človeških organov. Spoznali bomo najbolj zdrava žita in delitev žit po dnevih v tednu. S člani družine Biodinamične izletniške kmetije Pri Kamnarjevih pa bomo na podlagi enostavnih receptov spekli dve vrstiokusnega in lažje pripravljenega kruha s kislim testom, ajdov in rženi kruh, ter preprosto pirino sladico po receptu iz vaškega izročila. Jedi bomo tudi pokušali. Vsak udeleženec bo dobil nekaj kislega testa in neprecenljive nasvete za domačo uporabo.

Mržkova domačija

15.00

Ljudje in rastline:

Pogled v davnino

dr. Dimitrij Mlekuž
Zavod za varstvo
kulturne dediščine
Slovenije in Univerza
v Ljubljani

16.30

**Žita v prehrani človeka
nekoč in danes**

Elvira Devetak

17.30

**Priprava brezkrvasnega
kruha in sladice**

s Kamnerjevimi

19.30

Zaključek kulinaričnih
delavnic

Soorganizator delavnice:

Biodinamična izletniška kmetija Pri Kamnarjevih, Volčji Grad 40, 6223 Komen

Telefon: +386 40 644 121 in +386 5 766 82 45 / E: prikamnarjevih@amis.net

Debela griža pri vasi Volčji Grad je ostanek utrjenega obroča iz obdobja bronaste in železne dobe. Ž 290 m dolžine, 180 m širine, 770 m obsega in 4,2 ha površine se uvršča med srednja gradišča. V celoti dosega obzidje, ki se dviga od 2 do 7 m višine, 1100 metrov. Današnje ruševine segajo od 5 do 15 m v širino in kažejo ostanke prvotne stopničaste gradnje. Skupna količina vgrajenega kamena presega 60.000 kubičnih metrov.

BOTANIKA IN ETNOBOTANIKA

četrtek, 22. avgust

Volčji Grad

Zbirno mesto na Mržkovi domačiji

16.30

**Spoznavanje dreves in
grmov na Krasu
ter etnobotanika med
Krasom in Kvarnerjem**

prof. dr. Mitja Kaligarič,
doc. dr. Ivana Vitasović
Kosić, asist. Gregor
Fištravec

Prvi del delavnice bo namenjen spoznavanju dreves in grmov na Krasu. Nekoč med ljudmi razširjeno znanje o rastlinah, ki so jih obdajale, je danes pozabljeno. Ostala so imena. Brest, glog, dren, rešeljika, krhlika ... Vendar ljudje teh grmov in dreves ne prepoznavajo več, ker so izgubili stik z naravo. Na delavnici se bomo naučili prepoznavati vsaj 30 različnih vrst (po listih, lubju, plodovih). Sledil bo test prepoznavanja in sprehod po terenu, kjer bomo pridobljeno znanje preverili v praksi. Za zaključek bo dr. Ivana Vitasović Kosić na predavanju predstavila uporabne rastline s projektnega območja, nanizala zanimivosti o poimenovanju ter uporabi v prehrani, zdravilstvu in v druge namene. Njeno predavanje bo v hrvaškem jeziku.

Univerza v Mariboru

Soorganizator delavnice:

Naš mali dobri svet, zavod za razvoj in lepoto bivanja, prireja ustvarjalne delavnice in tečaje za osebno rast. Ponuja tudi prostore za prenočitev in bivanje v naravi, druženja in seminarje.

Kontakt: David Stepančič +386 41 712 650

Etnobotanika proučuje in evidentira tradicionalno in sedanje poznavanje uporabe samoniklih ter udomačenih, gojenih vrst rastlin (tudi alg, gliv in lišajev) določenega območja ali kulture, in to v prehrani, zdravilstvu, izdelavi oblačil in bivališč, orodja in orožja ter pri obredih. Razkriva interakcije med rastlinami in človekom na nekem območju ter poznavanje uporabe rastlin v različnih kulturnih okoljih.

TKALSKA DELAVNICA

petek, 23. avgust

Štanjel

Delavnica za otroke in družine, na kateri se bomo naučili tehnike tkanja, ki se je ohranila iz pradavnih časov do danes. Obiskovalci delavnice si bodo lahko izdelali svoj vijček ali utež iz gline, ki so jih v prazgodovini uporabljali pri preji in tkanju. Spoznali se bodo z okrasnimi motivi, ki so jih bronastodobni in železnodobni prebivalci uporabljali pri krašenju oblek, keramičnih, kovinskih in kamnitih artefaktov.

Grajsko dvorišče

17.00

Tkanje – veščina iz prazgodovine

Vodi dr. Maša Sakara Sučević, arheologinja, muzejska svetovalka
Sodelujejo:
Tjaša Miklavčič, Katja Špec in Maruša Bizjak, Pokrajinski muzej Koper

POKRAJINSKI MUZEJ KOPER
MUSEO REGIONALE DI CAPODISTRIA
KOPER REGIONAL MUSEUM

Arheobotanika (Paleoetnobotanika) je botanična interpretacija rastlinskih ostankov iz arheoloških najdišč, ki nam razkrivajo odnos med človekom in rastlinami v prazgodovini. S pomočjo ostankov lesa, plodov, semen in vlaken lahko rekonstruiramo izgled neke krajine v preteklih obdobjih ter vse človekove aktivnosti, ki so povezane z zemljo: delitev dela, izdelovanje orodja in orožja ter način gradnje bivališč.

ZVOČNA GALERIJA KAMENICA in TOLKALNI KROG, ogled in delavnica

sobota, 23. avgust, in nedelja, 25. avgust
Štanjel

sobota, 24. avgust
10.00–13.00

nedelja, 25. avgust
15.00–17.00

V gornjem palaciju gradu Štanjel je junija dobila svoje domovanje edinstvena galerija, ki jo bogatijo posebne kamnite skulpture – tolkala akademske kiparke mag. Alenke Vidrgar. Vsako izmed estetsko privlačnih zvočil zveni v harmoniji s svojim bitjem, enkratno, tako kot resonira vsak posameznik zase. Tolkala so nastala v sodelovanju z vrhunskimi glasbeniki Slovenskega tolkalnega projekta (SToP), ki s premišljenim iskanjem zvočnih polj v kamnu in glini že več let načrtno raziskujejo zvok kamna na unikaten način. Zvočna galerija je tako sinergija dveh izraznih polj, ki odstirata nove umetniške vsebine. Zasnovana je interakcijsko; ob 14 kamnitih zvočnih skulpturah so na voljo udarjalke za vse obiskovalce, željne zvočnega izražanja na kamnu. Zven kamna je presenetljivo čaroben.

Tolkalni krog je razvedrilna, razgibana in preprosta glasbena dejavnost, ki jo zmore vsak. Udeleženci z igranjem na različna tolkala (afriške bobne, konge, ropotulje) doživijo izkušnjo skupnega ritma. Tolkalni krog z bobnanjem spodbuja socialne in gibalne veščine, sprošča čustveno napetost, ustvarja dobro počutje in krepi imunski sistem.

Akademski tolkalec in član Orkestra Slovenske filharmonije Franci Krevh bo vodič po galeriji in zvočnih pejzažih. Ritem je človekova prvina in ne pozabite – bobnanje je zabavno!

LONČARSKÉ DELAVNICE

od petka, 23. avgusta, do nedelje, 25. avgusta

Grad Štanjel

Doživite bronasto dobo na lastni koži z izdelovanjem replik predmetov, najdenih na kraških in drugih gradiščih po Sloveniji. Igor in Jana Bahor ter Alenka Dimec iz Lončarstva Bahor nas bodo popeljali na popotovanje v obdobje 2000 let pred našim štetjem. Teoretično in izkustveno bomo odkrivali postopke in pristope pri pripravi gline in uporabi rekonstruiranih izdelkov. Vas zanima, kako se izdelava repliko najlepše najdene posode – lonca s stožčastim vratom ali skodelice s presegajočim ročajem? Bi si želeli pridobiti spretnosti svitkanja, ščipanja, oblikovanja z loparjem, dela na klasičnem in električnem vretenu? Bi radi znali delati odtise tordirane vrvice, aplicirati bradavico in polirati s kamnom? Vse to znanje bo mogoče pridobiti na lončarskih delavnicah. Poleg tega bomo pripravljali servirne sete s tehniko okraševanja z uporabo jabolčnega soka, postali specialisti pri oživiljanju rekonstruiranih predmetov, ki bodo obudili duh časa mojstrov kuhanja čaja v bronasti dobi.

Soorganizator delavnice:
Lončarski center Bahor,
ki deluje v Topolšici, Velenju
in Kanjem Dolu
www.bahor.si | info@bahor.si

**lončarski
center**
bahor

Kaštelir ali **gradišče** opredeljuje višinsko utrjeno naselbino. Kaštelir izhaja iz italijanske besede *Castelliere*, ki se je kot toponim ohranila na območjih, kjer je 500 let vladala Beneška republika (današnja južna Primorska in Istra). Beseda kaštelir je slovenska izpeljanka tega toponima, ki pa ima še dodaten pomen. Kaštelirji se uporabljajo v povezavi s prazgodovino – z bronasto in železno dobo, termin gradišča pa se uporablja tudi za kasnejše utrjene naselbine na območju Slovenije.

petek, 23. avgust

15.00–16.00

Kvadratni stolp na gradu Štanjel

Uvodna predstavitev:

O tehnikah izdelave replik in pripravi ustrezne lončarske gline

16.00–19.00

Viteška dvorana na gradu Štanjel

Izdelava bronastodobne večje posode z vrvičastim okrasom

sobota, 24. avgust

9.00–12.00

pri Zvočni galeriji na gradu Štanjel

Odperti lončarski atelje: obiskovalci se preizkušajo na vretenu in spoznavajo prostoročne tehnike izdelovanja posod in piščali

15.00–16.00

Kvadratni stolp na gradu Štanjel

Predavanje o pripravi orodja:

prikaz postopkov izdelave lončene skodelice/zajemalke in spoznavanje dekorativnih tehnik.

16.00–18.00

pri Zvočni galeriji na gradu Štanjel

Lončarska delavnica z razstavo:

Lončarjenje v bronasti dobi – izdelava skodelice s presegajočim ročajem

nedelja, 25. avgust

9.00–12.00

Viteška dvorana na gradu Štanjel

Okraševanje z uporabo kositrnih in srebrnih lističev ter jabolčnega soka

15.00–16.00

Kvadratni stolp na gradu Štanjel

Predavanje: Dodelava posod za končno uporabo

16.00–18.00

Viteška dvorana na gradu Štanjel

Čaj za dva – kuhanje čaja v bronastodobnih posodah na bronastodobnih kuhalnikih

VODENI OGLEDI

od petka, 23. avgusta, do nedelje, 25. avgusta

Štanjel

Zvočno ogrinjalo Štanjela

Voden ogled Štanjela z Veroniko Brvar,
dipl. muzikologinjo in umetniško vodjo
Festivala Gledanica

Edinstvena podoba kraške lepote nas vabi, da globlje spoznamo njen mali svet, tako kot ga je poetično naslikal Mali princ pisatelja Antoina de Saint-Exupéryja. Šele ko gledamo s srcem in hkrati sledimo modrosti našega razumnika, skladatelja in arheologa Lojzeta Lebiča, vidimo tudi zvočne sledi in usedline naših prednikov in celo naslednikov. Zvočni ogled Štanjela ponuja edinstveno izkušnjo popotovanja iz naše stvarnosti vse do dediščine gradišč.

Ogled traja 40 min.

Zbirno mesto je na grajskem dvorišču.

petek, 23. avgust

18.00

sobota, 24. avgust

18.00

Najlepši kotički Štanjela

Voden ogled z lokalnimi vodniki

Na sproščenem sprehodu bomo spoznali in si ogledali vse najpomembnejše znamenitosti Štanjela z Galerijo Lojzeta Spacala, Ferrarijevim vrtom in cerkvijo sv. Danijela.

Ogled traja 90 minut.

Zbirno mesto je na grajskem dvorišču.

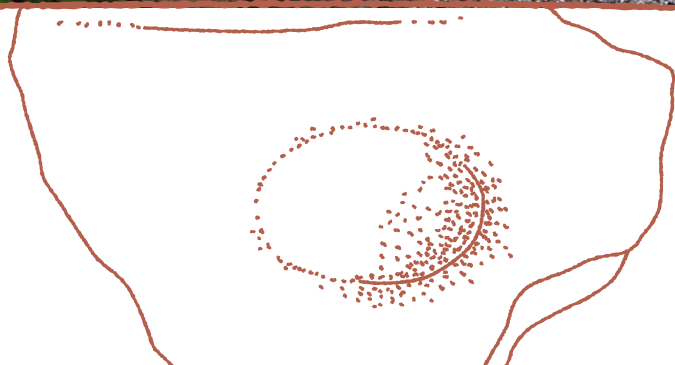
sobota, 24. avgust

10.00 in 16.00

nedelja, 25. avgust

10.00 in 16.00

Gledanica je ime, ki so ga domačini nadeli strateški opazovalni točki nad srednjeveškim obzidjem na štanjelskem griču, imenovanem tudi Turn. Grič ločuje kraško planoto od Vipavske doline. Ponuja izjemen pogled na kraško planoto z okoliškimi vasi, gozdovi, pašniki in njivami. Razgled pa seže od Alp do Trnovskega gozda, na dolino Vipave in planoto Nanos. Na njem so ohranjeni ostanki rimskega razglednega ali obrambnega stolpa, od koder so Rimljani imeli nadzor nad prehodom v Italijo.

Gosto posejana arheološka najdišča po Primorski, Istri in Kvarnerju pričajo o skupnih naravnih danostih, zgodovini in enovitosti tega območja že od prazgodovine. Kamnita gradišča oz. kaštelirji, te nenavadne s kamnom obdane naselbine, ki izhajajo iz bronaste in železne dobe (2. in 1. tisočletje pred našim štetjem), so bile do danes večinoma prezrte. O starih ljudeh, ki so tu živela, vemo malo. Le ugibamo lahko, kakšen jezik so govorila, kakšne pesmi so pela, v kaj so verovala. Občina Komen v sodelovanju z osmimi drugimi partnerji – občinami, zavodi in drugimi strokovnimi organizacijami Krasa, Brkinov, Čičarije in Istre – je leta 2018 vstopila v projekt, ki poteka pod okriljem programa Interreg Slovenija-Hrvaška in pri katerem se partnerji z občutkom do naravne in kulturne dediščine znanstveno in umetniško poglobljajo v raziskovanje arheoloških najdišč. Aktivnosti so osredotočene na ohranjanje gradišč in snovanju turističnega koncepta, usmerjenega v trajnostno rabo naravnih in kulturnih virov tega območja. Glavni namen projekta je vrednotenje dediščine gradišč, cilji pa zaščita, oživitev in promocija z uporabo neinvazivnih, s sodobno informacijsko-komunikacijsko tehnologijo podprtih pristopov. Eden izmed pomembnih rezultatov projekta bodo nove čezmejne destinacije trajnostnega turizma, ki se bodo z enotnim prostorom povezovale v pokrajino slovenskih in hrvaških gradišč pod imenoma Dežela kaštelirjev.

V okviru teh pobud Javni zavod Komenski Kras organizira festival, ki povezuje arheologijo, etnobotaniko in glasbo. Na vrhu štanjelskega griča se skrivajo ostanki gradišča z zgovornim imenom Gledanica, verjetno zato, ker se od tam odpirajo daljnosežni in dih jemajoči pogledi, preprejeni z mistiko in sugestivnostjo. Po njem je festival dobil ime. Z izkustvenimi in ustvarjalnimi delavnicami, vodenimi ogledi, predavanji in koncerti bo dogajanje usmerjeno v raziskovanje naših pradavnih korenin, arhetipov in prastarih notranjih vzgibov.

Pri projektu Kaštelir sodelujejo najrazličnejše institucije in posamezniki s področja znanosti, umetnosti in trajnostnega razvoja. Poleg vodilnega partnerja, Občine Komen, so projektni partnerji še Občina Izola, Univerza v Mariboru (Fakulteta za naravoslovje in matematiko ter Filozofska fakulteta), Inštitut za raziskave, razvoj in strategije družbe, kulture in okolja Koper (IRRIS), Javni zavod Komenski Kras, Istarska županija Pazin, Občini Mošćenička Draga in Lanišće ter Park Učka in številne druge institucije Slovenije. Projekt Kaštelir je v programu Interreg V-A Slovenija-Hrvaška sofinanciran iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR).

KAŠTELIR

Občina Komen

Občina Lanišće

Občina Izola

Mošćenička Draga

KOMENSKI
KRAS

Inštitut
IRRIS

ISTARSKA
ŽUPANIJA
REGIONE
ISTRIANA

Univerza v Mariboru

UČKA
Park prirode
Nature Park

KAŠTELIR

Zvočna galerija v Štanjelu: kamnita glasbila nas vabijo, da jih preizkusimo.
foto: Ana Rojc

KOMENSKI
KRAS

Občina Komen

Organizator si pridržuje pravico, da zaradi nepredvidenih okoliščin spremeni datume oziroma programe posameznih prireditev.

Za pomoč pri pripravi in izvedbi festivala se zahvaljujemo Občini Komen, VS Volčji Grad, Društvu Debela griža, Zavodu Krasen Kras, ZVKD Nova Gorica in Goriškemu muzeju Nova Gorica ter partnerjem v Projektu Kaštelir.

Informacije o dogodkih: www.stanjel.eu in FB Štanjel Tourism: @stanjeltourism

Projekt Kaštelir je v programu Interreg V-A Slovenija-Hrvaška sofinanciran iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR).

Festival Gledanica

Umetniška vodja Festivala Gledanica: Veronika Brvar

Producentka: Metka Sulič

Projektna ekipa Javnega zavoda Komenski Kras: Polona Abram (vodja festivala), Helena Kosmina, Ana Švagelj, Urban Grmek Masič, Sara Baša

Katalog k festivalu izdal Javni zavod Komenski Kras,
zanj odgovorna Polona Abram, direktorica

Urednica: Metka Sulič

Besedila v katalogu: Veronika Brvar, Metka Sulič, Polona Abram, mag. Erik Modic, Astrid Prašnikar in izvajalci programov

Oblikovanje in priprava za tisk: Nika Zuljan

Tisk: DTP Studio, Čeh Damijan s.p., Sežana

Število izvodov: 400

Štanjel, avgust 2019